

PFU

NORDLYS arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presse-skikk. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Prinsensgt. 1, postboks 46, sentrum, 0101 Oslo. Telefon 22 40 50 40, telefaks 22 41 19 80.

«Der tiltrængtes et blad som vil være en ærlig talsmann for smaafolks sak»

Alfred Eriksen grunnlegger av Nordlys i 1902

DETTE SKJER

■ Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen deltar på et uformelt energiministtermøte i EU. Hovedtemaet i Åre i Sverige for møtet er energieffektivisering, og det videre arbeidet med en plan for energieffektivisering i EU, samt synergien mellom klima- og finanskrisen.

■ Mikkelmessen, et nystartet prosjekt med Mikkel Gaup som primus motor. Messen setter søkelyset på den samiske kulturen; samisk friluftsliv, samisk kunsthåndverk, mat, musikk, film, teater og konserter. Den første messen blir avholdt i og utenfor den gamle Sjømannsskolen på Ekeberg.

■ Morellfestival. Festivalen feierer i år sitt tiårsjubileum.

NETTOPP NÅ

Er du redd for å få svineinfluensa?

APROPOS

Krekar skal ut, men...

Skal Norge forsvare menneskerettigheter for de vi liker, og se mellom fingrene med den slags når det kommer til lovbrutere, terrorister og andre som opererer i strid med vårt lands lover, normer og verdier? Svaret er selvsagt et rørende nei! Derfor kan ikke mulla Krekar returneres til Nord-Irak, selv om alle er enige i at han skal ut av Norge.

Stortingets visepresident og aldrende Frp-ideolog, Carl I. Hagen, ser annerledes på saken. Han vil kaste ut mullaen straks dersom partiet kommer til makten. At Norge, i likhet med alle andre land i Europa, har sluttet seg til den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, teller tydeligvis mindre.

Konvensjonen innebærer at vi ikke kan returnere personer til land hvis de kan bli henrettet eller torturert. Helt siden høyreleder Erna Solberg som statsråd mislyktes med å gjennomføre den vedtatte utvisningen av Krekar, har det vært umulig å returnere ham til Nord-Irak. Årsaken er at han trolig vil bli tiltalt for forbrytelser med dødsstraff som mulig utfall og utsatt for forhørsmetoder som innebærer tortur.

Av Hallgeir Westrum, ANB

NYE UTFORDRINGER: Gazprom, Total og StatoilHydro har brukt milliarder på forberedelser. Men hvordan påvirker utviklingen i verdensøkonomien Sjtokman?

Sjtokman – hva skjer?

PÅ DEN 3. SIDE

Arild Moe.
Assisterende direktør
Fridtjof Nansens
Institutt

Etter planen skal endelig beslutning om denne gigantutbyggingen skje tidlig i 2010. Inntil da er det fortsatte undersøkelser, utvikling av tekniske løsninger, innhenting av tilbud samt finalisering av kontraktsforhandlingene innad i utbyggings- og driftsselskapet Sjtokman Development AG som står på dagsordenen. Dette selskapet eies i fellesskap av russiske Gazprom (51%), franske Total (25%) og StatoilHydro (24%).

Til sammen vil disse selskapene ha brukt flere milliarder kroner på forberedelsene før de bestemmer om utbygging i det hele tatt skal starte.

Verden forandret

Selskapene ville selvsagt ikke ha gått i gang med arbeidet i 2007 – og brukt så mye penger – hvis de ikke hadde tro på prosjektet. Men som kjent har verden forandret seg en del siden begynnelsen av fjoråret. Hvordan påvirker utviklingen i verdensøkonomien Sjtokman? Oljeprisen er viktig fordi gassprisen er koblet til den og prisen på olje er idag under halvparten av toppnoteringene ifjor. Men faktisk er ikke dagens pris på rundt 60 dollar pr. fat så langt under nivået man lå på høsten 2007 da StatoilHydro bestemte seg for å bli med på prosjektet.

Uansett er det ikke dagens pris som er avgjørende, men forventninger om den pris som kan oppnås den dagen feltet kommer i produksjon. Usikkerheten råder, men mange analytikere forventer at prisen vil stige i årene fremover.

Etterspørselen etter gass fra ulike leverandører er ikke bare påvirket av pris. Russisk gass – som utgjør hjørnesteinen i gassforsyningen til Europa – har de siste par år kommet i et negativt lys p.g.a. gasskonfliktene mellom Russland og Ukraina som har hatt betydelig virkning også på land lenger vest. EU-landene arbeider nå intenst for å redusere avhengigheten av russisk gass.

Dette kan også få betydning for Sjtokman-gassen, selv om den fra russisk side nettopp betraktes som et bidrag til å øke Europas energisikkerhet fordi den skal fraktes enten gjennom Østersjø-rørledningen eller på skip som flytende gass. I

VEI Å GÅ: Toppsjefene Christophe de Margerie i Total, Aleksej Miller i Gazprom og Helge Lund i Statoilhydro skrev i fjor vinter under aksjonæravtalen om utbyggingen av Sjtokmanfeltet i Barentshavet. Etter planen skal endelig beslutning om denne gigantutbyggingen skje tidlig i 2010. Foto: Geir Seljeseth

begge tilfeller omgås det problematiske transitlandet Ukraina. Men sett fra Europa er hovedpoenget at den er en del av den store avhengigheten av russisk gass. Den politiske usikkerheten kombinert med den økonomiske krisen, som demper estimatene av gassbehovet, betyr at selgere av russisk gass har fått en tyngre jobb.

Forbruket stuper

På kortere sikt er det likevel utviklingen i det interne russiske gassforbruket som er mest iøynefallende. Krisen i økonomien har fått forbruket til å stupe. Gazprom har signalisert at selskapet vil måtte kutte produksjonen med opptil 100 milliarder kubikkmeter i år for å få balanse mellom tilbud og etterspørsel. Dette er like mye som total gassproduksjon på norsk sokkel. I Sjtokmans første fase, hvor de utenlandske selskapene er med, er planen å produsere 23 milliarder årlig.

Med usikkerhet i eksportmarkedene og et drastisk fall i intern etterspørsel skulle man kanskje tro at utbygging av nye felt var det siste som ble prioritert. Sjtokman må imidlertid vurderes i et lengre perspektiv. Selv om Russland akkurat nå og de nærmeste årene vil kunne ha et overskudd av gass, vil dette bildet snart endres. Produksjonen fra tre av de fire gigantfeltene i Vest-Sibir som totalt dominerer russisk gassproduksjon er på vei ned og må erstattes med nye felt om ikke veldig mange år. Her er Sjtokman ett element, men ikke det eneste. Utbyggingen av felt på Jamalhalvøya er viktigere. Og selv om importlandene anstrenger seg for å finne andre produsenter, vil Russland forbli den viktigste gassleverandør i overskuelig fremtid.

Utviklingen i verdensøkonomien og i energimarkedet har altså ikke gjort Sjtokman irrelevant, men utbyggingen er blitt noe mindre presserende enn den var for et år siden. Hvor mye mindre er det umulig å vite uten tilgang til Gazproms interne kalkyler. Men når utbyggingen er mindre presserende betyr det at man kan ta seg bedre tid, noe også signaler fra Gazprom tyder på.

Mest effektiv

En annen konsekvens vil kunne være at andre aspekter ved utbyggingen blir viktigere. Kravet til «lokalt innhold» – dvs bruk av russiske leverandører og russisk territorium – har hele tiden vært fremhevet som svært viktig. Men i en utbygging med knappe tidsmarginer kan det tenkes at en forsyningsbase på norsk territorium ville være den mest effektive løsning, og plassering av basen er ikke endelig avgjort. Sjtokman Development AG har faktisk utlyst en anbuds konkurranse om etablering og drift av en slik base uten å angi hvor den skal ligge. Hvis utbyggingen fortøner seg som mindre presserende vil det imidlertid bli meget vanskelig å få russisk politisk aksept for bruk av norsk territorium.

Endelig investeringsbeslutning for Sjtokman vil avhenge av en rekke tekniske og kommersielle vurderinger i de deltagende selskapene. Men prosjektet må oppfattes som attraktivt for Russland, ikke bare på lang, men også kort sikt, dersom det skal få den brede politiske støtten som er nødvendig for gjennomføring.

Selv om Russland akkurat nå og de nærmeste årene vil kunne ha et overskudd av gass, vil dette bildet snart endres.